

Sygn. akt: I C 2124/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2020 r.

Sąd Rejonowy w Kwidzynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Halina Maliszewska

Protokolant: stażysta Weronika Orlich

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2020 r. w Kwidzynie

na rozprawie

sprawy z powództwa P. N.

przeciwko Skarbu Państwa - Zakładu Karnego w S.

o zapłatę

1. powództwo oddala;
2. zasądza od powoda P. N. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa - Zakładu Karnego w S. kwotę 3 600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
3. nakazuje ściągnąć od powoda P. N. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Kwidzynie kwotę 1 956,87 zł (jeden tysiąc dziewięćset pięćdziesiąt sześć złotych 87/100) tytułem zwrotu wydatków poniesionych przez Skarb Państwa.

Sędzia Halina Maliszewska

Sygn. akt I C 2124/19

UZASADNIENIE

Powód P. N. wystąpił w dniu 7 kwietnia 2019 r. przeciwko pozwanemu Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w S. z roszczeniem o zapłatę kwoty 36.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w związku z umieszczeniem w przeludnionych celach podczas odbywania kary pozbawienia wolności w okresie od lutego 2016 r. do dnia wniesienia pozwu.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że osadzanie go w przeludnionych celach stanowiło naruszenie jego praw jako osoby pozbawionej wolności. Brak zapewnienia przewidzianej przepisami powierzchni na jedną osobę wywołuje szereg negatywnych skutków, w tym konflikty między osadzonymi i funkcjonariuszami służby więziennej, depresje i nerwice. Wskazał, że więźniowie powinni mieć do dyspozycji odpowiednio dużą przestrzeń, która wpływa kojąco na samopoczucie i stanowi warunek skutecznej resocjalizacji.

Pozwany Skarb Państwa – Zakład Karny w S. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwany podniósł, że powód nie przedstawił żadnych dowodów na poparcie twierdzeń wskazanych w pozwie. Wskazał, że w okresie objętym pozwem Zakład Karny w S. nie borykał się z przeludnieniem i powód nie mógł przebywać ani jednego dnia w warunkach naruszających obowiązujące przepisy dotyczące metrażu przypadającego na jednego skazanego. Zachowanie wymaganych 3 m² powierzchni na jednego osadzonego zostało też potwierdzone w toku wizytacji przez sędziego wizytatora. Pozwany wskazał w jakich celach osadzony był powód, powierzchnię każdej z tych cel oraz ilość osadzonych w każdej celi.

Sąd ustalił, co następuje:

Powód P. N. od dnia 25 lutego 2016 r. jest osadzony w Zakładzie Karnym w S. gdzie odbywa karę 5 lat i 5 miesięcy pozbawienia wolności. Jest to jego czwarty pobyt w Zakładzie Karnym.

W trakcie pobytu w pozwanym Zakładzie Karnym był osadzony w następujących celach:

- 25.02.2016 r. – 02.08.2016 r. – cela nr 156 (pięćosobowa), maksymalna liczba osadzonych w tym okresie - 5 osób, powierzchnia użytkowa mieszkalna – 16,092 m², powierzchnia użytkowa sanitarno – higieniczna – 0,995 m², powierzchnia użytkowa całkowita – 17,087 m²;
- 02.08.2016 r. – 30.08.2016 r. – cela nr 123 (siedmioosobowa), maksymalna liczba osadzonych w tym okresie - 7 osób, powierzchnia użytkowa mieszkalna – 21,779 m², powierzchnia użytkowa sanitarno – higieniczna – 1,444 m², powierzchnia użytkowa całkowita – 23,223 m² ;
- 30.08.2016 r. – 31.08.2016 r. – cela nr 164 (siedmioosobowa), maksymalna liczba osadzonych w tym okresie - 7 osób, powierzchnia użytkowa mieszkalna – 22,205 m², powierzchnia użytkowa sanitarno – higieniczna – 1,283 m², powierzchnia użytkowa całkowita – 23,488 m²;
- 31.08.2016 r. – 06.12.2016 r. – cela nr 123 (siedmioosobowa), maksymalna liczba osadzonych w tym okresie - 7 osób, powierzchnia użytkowa mieszkalna – 21,779 m², powierzchnia użytkowa sanitarno – higieniczna – 1,444 m², powierzchnia użytkowa całkowita – 23,223 m²;
- 06.12.2016 r. – 09.01.2017 r. – cela nr 158 (siedmioosobowa), maksymalna liczba osadzonych w tym okresie - 7 osób, powierzchnia użytkowa mieszkalna – 22,269 m², powierzchnia użytkowa sanitarno – higieniczna – 1,392 m², powierzchnia użytkowa całkowita – 23,661 m² ;
- 09.01.2017 r. – 22.02.2017 r. – cela nr 136 (czterooosobowa), maksymalna liczba osadzonych w tym okresie - 4 osoby, powierzchnia użytkowa mieszkalna – 13,387 m², powierzchnia użytkowa sanitarno – higieniczna – 1,486 m², powierzchnia użytkowa całkowita – 14,873 m²;
- 22.02.2017 r. – 01.05.2017 r. – cela nr 407 (dwuosobowa), maksymalna liczba osadzonych w tym okresie - 2 osoby, powierzchnia użytkowa mieszkalna – 6,915 m², powierzchnia użytkowa sanitarno – higieniczna – 0,828 m², powierzchnia użytkowa całkowita – 7,743 m²;
- 01.05.2017 r. – 02.05.2017 r. – cela nr 348 (siedmioosobowa), maksymalna liczba osadzonych w tym okresie - 7 osób, powierzchnia użytkowa mieszkalna – 22,338 m², powierzchnia użytkowa sanitarno – higieniczna – 1,357 m², powierzchnia użytkowa całkowita – 23,695 m²;

- 02.05.2017 r. – 05.05.2017 r. – cela nr 407 (dwuosobowa), maksymalna liczba osadzonych w tym okresie - 2 osoby, powierzchnia użytkowa mieszkalna – 6,915 m², powierzchnia użytkowa sanitarno – higieniczna – 0,828 m², powierzchnia użytkowa całkowita – 7,743 m²;
- 05.05.2017 r. – 17.05.2017 r. – cela nr 409 (dwuosobowa), maksymalna liczba osadzonych w tym okresie - 2 osoby, powierzchnia użytkowa mieszkalna – 6,919 m², powierzchnia użytkowa sanitarno – higieniczna – 0,898 m², powierzchnia użytkowa całkowita – 7,817 m²;
- 17.05.2017 r. – 19.07.2017 r. cela nr 346 (dwuosobowa), maksymalna liczba osadzonych w tym okresie - 2 osoby, powierzchnia użytkowa mieszkalna – 7,853 m², powierzchnia użytkowa sanitarno – higieniczna – 0,908 m², powierzchnia użytkowa całkowita – 8,761 m² ;
- 19.07.2017 r. – 12.02.2018 r. – cela nr 303 (dwuosobowa), maksymalna liczba osadzonych w tym okresie - 2 osoby, powierzchnia użytkowa mieszkalna – 6,813 m², powierzchnia użytkowa sanitarno – higieniczna – 0,835 m², powierzchnia użytkowa całkowita – 7,649 m²;
- 12.02.2018 r. – 13.02.2018 r. – cela nr 355 (siedmioosobowa), maksymalna liczba osadzonych w tym okresie - 7 osób, powierzchnia użytkowa mieszkalna – 22,223 m², powierzchnia użytkowa sanitarno – higieniczna – 1,177 m², powierzchnia użytkowa całkowita – 23,400 m²;
- 13.02.2018 r. – 04.06.2018 r. – cela nr 407 (dwuosobowa), maksymalna liczba osadzonych w tym okresie - 2 osoby, powierzchnia użytkowa mieszkalna – 6,915 m², powierzchnia użytkowa sanitarno – higieniczna – 0,828 m², powierzchnia użytkowa całkowita – 7,743 m²;
- 04.06.2018 r. – 24.09.2018 r. – cela nr 204 (dwuosobowa), maksymalna liczba osadzonych w tym okresie - 2 osoby, powierzchnia użytkowa mieszkalna – 6,632 m², powierzchnia użytkowa sanitarno – higieniczna – 1,089 m², powierzchnia użytkowa całkowita – 7,721 m²;
- 24.09.2018 r. – 25.09.2018 r. – cela nr 47 (dwuosobowa), maksymalna liczba osadzonych w tym okresie - 2 osoby, powierzchnia użytkowa mieszkalna – 7,501 m², powierzchnia użytkowa sanitarno – higieniczna – 1,040 m², powierzchnia użytkowa całkowita – 8,541 m² ;
- 25.09.2018 r. – 07.10.2019 r. – cela nr 357 (siedmioosobowa), maksymalna liczba osadzonych w tym okresie - 7 osób, powierzchnia użytkowa mieszkalna – 22,092 m², powierzchnia użytkowa sanitarno – higieniczna – 1,325 m², powierzchnia użytkowa całkowita – 23,417 m² ;
- 07.10.2019 r. – 23.10.2019 r. – cela nr 304 (dwuosobowa), maksymalna liczba osadzonych w tym okresie - 2 osoby, powierzchnia użytkowa mieszkalna – 6,667 m², powierzchnia użytkowa sanitarno – higieniczna – 0,996 m², powierzchnia użytkowa całkowita – 7,664 m²;
- 23.10.2019 r. do dnia 2.12.2019 r. – cela nr 349 (siedmioosobowa), maksymalna liczba osadzonych w tym okresie - 7 osób, powierzchnia użytkowa mieszkalna – 22,005 m², powierzchnia użytkowa sanitarno – higieniczna – 1,365 m², powierzchnia użytkowa całkowita – 23,370 m² .

(**dowód:** okoliczności bezsporne, wydruk z przeglądarki historii rozmieszczenia – k. 58, zeznania powoda P. N. – k. 63 – 64, e- protokół z dnia 18 grudnia 2019 r. (00:03:47 – 00:03:50), opinia biegłego sądowego z zakresu budownictwa S. M. – k. 70 – 96)

Pozwany Zakład Karny jest okresowo wizytowany przez Sędziego wizytatora ds. penitencjarnych, w tym pod kątem zachowania ustawowej minimalnej powierzchni na jednego osadzonego. W toku wizytacji przeprowadzonej 20 listopada 2018 r. Sędzia wizytator stwierdziła, że we wszystkich celach mieszkalnych zachowana jest powierzchnia minimum 3 m² przypadająca na jednego osadzonego.

(**dowód:** sprawozdanie z wizytacji przeprowadzonej 20.11.2018 w Zakładzie Karnym w S. przez SSO Małgorzatę Domagała, wizytatora ds. penitencjarnych – k. 54 – 57)

Powód nigdy nie składał skarg do Dyrektora Zakładu Karnego ani do Sędziego Penitencjarnego w sprawie osadzenia go w przeludnionych celach.

(**dowód:** zeznania powoda P. N. – k. 63 – 64, e- protokół z dnia 18 grudnia 2019 r. (00:08:53 – 00:10:05))

Sąd zważył, co następuje:

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie zeznań powoda, dokumentów przedłożonych przez pozwanego wskazanych wyżej i opinii biegłego z zakresu budownictwa. dokumentów znajdujących się w aktach sprawy. Dokumenty przedłożone przez pozwanego dotyczące osadzenia powoda w poszczególnych celach w okresie objętym sporem oraz protokół z wizytacji przeprowadzonej przez Sędziego Wizytatora nie były kwestionowane przez powoda. Sąd również nie znalazł podstaw, aby odmówić im wiarygodności.

Na uwzględnienie zasługiwała też opinia sporządzona przez biegłego sądowego przy Sądzie Okręgowym w Gdańsku z zakresu budownictwa mgr inż. S. M. w przedmiocie powierzchni cel, w których przebywał powód. Opinia została sporządzona przez osobę posiadającą odpowiednią praktykę, specjalistyczną wiedzę oraz kwalifikacje zawodowe. Wnioski w niej zawarte są przekonujące i logiczne. Przygotowanie opinii biegły poprzedził oględzinami oraz pomiarem spornych cel mieszkalnych. Biegły obliczył powierzchnię przedmiotowych cel zarówno z uwzględnieniem powierzchni kącika sanitarnego, jak i z wyłączeniem tej powierzchni. Ponadto obliczył powierzchnię przypadającą na jednego osadzonego, również w dwóch wariantach: z uwzględnieniem kącika sanitarnego oraz z jego wyłączeniem. Wskazać należy, że opinia i jej wnioski nie zostały zakwestionowane przez strony procesu, co oznacza, że również dla stron są one logiczne i przekonujące.

W świetle tych dowodów za niewiarygodne Sąd uznał zeznania powoda P. N. o osadzeniu go w przeludnionych celach. Powierzchnia cel mieszkalnych opisana przez powoda nie znajdowała bowiem potwierdzenia w innych dowodach, w szczególności w opinii biegłego sądowego. Zaznaczyć należy, że opinia biegłego została przygotowana w oparciu o wyniki pomiarów powierzchni celi, zaś twierdzenia powoda oparte były wyłącznie na jego subiektywnych przekonaniach.

Mając na uwadze powyższe, Sąd uznał roszczenie powoda za bezzasadne.

Powód domagał się zasądzenia od pozwanego kwoty 36.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku osadzeniem go w przeludnionych celach. Podstawą prawną roszczeń powoda będzie zatem art. 417 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c.

Zgodnie z art. 417 § 1 k.c. Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Stosownie zaś do art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę pieniężną tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Przesłanką odpowiedzialności pozwanego będzie zatem:

- naruszenie dobra osobistego powoda,
- bezprawność działania, przez którą rozumie się działanie sprzeczne z porządkiem prawnym i zasadami współżycia społecznego oraz

- wina sprawcy naruszenia.

Wszystkie te przesłanki muszą być spełnione kumulatywnie by zachowanie pozwanego mogło skutkować odpowiedzialnością Skarbu Państwa i wszystkie muszą być udowodnione przez powoda.

Zgodnie z art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. strony są zobowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Oznacza to, iż obowiązkiem powoda było wskazanie dowodów na fakt osadzenia go w przeludnionych celach. W procesie cywilnym obowiązuje zasada kontrydiktoryjności. Według niej ciężar dostarczenia w postępowaniu sądowym materiału procesowego spoczywa na stronach.

W ocenie Sądu powód nie wykazał, bezprawności zachowania pozwanego. Jak wyżej wskazano bezprawnym działaniem jest działanie sprzeczne z porządkiem prawnym lub zasadami współżycia społecznego

Twierdzenia powoda zaś o osadzeniu go w przeludnionych celach są bezpodstawne.

Zgodnie z art. 110 § 2 zd. 1 k.k.w. powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m².

W okresie objętym sporem powód był osadzony w pozwanym Zakładzie Karnym w różnych celach mieszkalnych szczegółowo wskazanych przez pozwanego. W żadnej jednak z tych cel ustawowe normy dotyczące zaludnienia nie zostały przekroczone. W każdej celi powód miał zapewnioną powierzchnię mieszkalną nie mniejszą niż 3 m². Ilość osadzonych w każdej celi została wskazana przez pozwanego i nie była kwestionowana przez powoda. Powierzchnia zaś każdej z cel wynika z opinii biegłego z zakresu budownictwa. Ustawowy wymóg 3 m² był spełniony zarówno z uwzględnieniem powierzchni kącika sanitarnego - powierzchnia na jednego osadzonego wynosiła od 3,32 m² do 4,38 m², jak i po odliczeniu powierzchni kącika sanitarnego - wówczas powierzchnia na jednego osadzonego wynosiła od 3,11 m² do 3,93 m².

Pozwany zapewnił zatem powodowi przez cały okres objęty sporem powierzchnię celi mieszkalnej zgodną ze standardami określonymi w art. 110 § 2 k.k.w..

Z pewnością pobyt w takich warunkach nie jest komfortowy ale wskazać należy, że jest to czwarty pobyt powoda w zakładzie karnym. Naruszając zatem po raz kolejny normy prawa karnego miał świadomość jakie są w Polsce standardy powierzchni celi na jednego osadzonego i w jakich warunkach będzie odbywał karę pozbawienia wolności. Poza tym wskazać należy, że powód, jak sam przyznał, nie zgłaszał pozwanemu żadnych skarg na przeludnienie przed wniesieniem pozwu, co oznacza, że miał świadomość braku przeludnienia w celi i świadomość bezzasadności swojego roszczenia.

Na marginesie wskazać należy, że wytyczne CPT, o których powód wspomina w pozwie, nie wskazując o które wytyczne chodzi, to Raporty z wizyty Europejskiego Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT) przeprowadzonej w Polsce kilkakrotnie w różnych okresach. CPT wizytował polskie zakłady karne w latach 2004, 2009 i 2013. Zawierają one jedynie zalecenia dla władz polskich i nie stanowią obowiązującego prawa dopóki nie są implementowane do naszego systemu prawnego. Wbrew jednak twierdzeniom powoda w żadnym raporcie nie zawarto zalecenia zapewnienia 7 m⁽²⁾ powierzchni mieszkalnej na jednego osadzonego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd uznał, że podczas osadzenia powoda w pozwanym Zakładzie Karnym nie doszło do bezprawnego naruszenia jego dóbr osobistych. Dlatego też wobec braku podstaw z art. 417 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. Sąd oddalił powództwo.

O kosztach procesu Sąd postanowił na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. i stosownie do wyniku sprawy obciążył nimi powoda jako stronę przegrywającą spór.

Wskazać należy, że zwolnienie powoda od kosztów sądowych nie zwalnia go od obowiązku zwrotu kosztów stronie przeciwnej. Pozwany zmuszony był podjąć obronę przed nieuzasadnionym roszczeniem powoda i w związku z tym poniósł wydatki - w toku procesu był reprezentowany przez fachowego pełnomocnika. Na zasądzoną od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w S. kwotę 3.600 zł składają się koszty zastępstwa procesowego w stawce minimalnej określonej w § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 265).

Stosownie do art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz.U. z 2019 r. poz. 785) Sąd nakazał ściągnięcie od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Kwidzynie kwotę 1.956,87 zł tytułem wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa w związku z opinią biegłego.

Koszty opinii biegłego w niniejszej sprawie wyniosły 1.956,87 zł i zostały przyznane biegłemu S. M. prawomocnym postanowieniem Referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym w Kwidzynie z dnia 30 stycznia 2020 r. Wyżej wskazana kwota została tymczasowo wyłożona przez Skarb Państwa. Sąd nie znalazł podstaw do odstąpienia od obciążenia powoda tymi wydatkami. Fakt aktualnego pobytu powoda w Zakładzie Karnym nie jest podstawą do zwolnienia go od zwrotu wydatków poniesionych przez Skarb Państwa. Po opuszczeniu Zakładu Karnego albo jeszcze w trakcie odbywania kary powód może podjąć pracę i zwrócić wydatki. Powód jest młodym (36 lat), zdrowym mężczyzną, ma bardzo dobry zawód (lakiernika) i zwrot Skarbowi Państwa kwoty 1.956,87 zł nie będzie dla niego żadnym problemem. Powód został co prawda zwolniony od opłaty od pozwu ale odmowa zwolnienia pozbawiłaby powoda prawa do Sądu. Skoro jednak jego roszczenie okazało się nieuzasadnione winien ponieść konsekwencje finansowe swojej decyzji i zwrócić Skarbowi Państwa wyłożone wydatki.

Sędzia Halina Maliszewska